

(א) [נראה מיוצר], (ב) מכאן שיך לעיל סוף העמוד, (ג) [ניטול יב,] (ד) [ע"כ שיך לעמוד הקודם], (ה) [מכאן חזר לרש העמוד], (ו) [דף מנ:], (ז) [דף מנ:].

הנהגות ה"ב

(א) גמ' דכריב שמעון בן אליקים. י"ב סוף דף מז ע"ג: (ב) רש"י ד"ה אפילו עומד נמי לא: (ג) ד"ה ואין נוטלין שבר על העמידה וכו' שם המבקר מודר היה שובר ומהנהו: (ד) ד"ה על העמידה וכו' דקך הוא המנהג ככל מקום: (ה) ד"ה ואיבעי' אימא הדי"ט עם ד"ה גזירה וכו' הכא נמי גזירה שמה' ישה' וכו' אגב דאכיל שיהי תמן ועי' דקאי אבל התא דלא אכל לא שיהא חוב' וקאי לא מצאתי יותר מזה הלשון ודורו לשון אחר למחורות כ"ל ומינות מזה' ומינות אמר ליה נתחב: (ו) ד"ה אפי' עומד נמי דהא: (ז) ד"ה מאי פסקא וכו' על העמידה סב"ד ואח"כ מ"ה ואב"א היינו טעמא וכו' גבי שטיעיה סב"ד ואח"כ מ"ה גזירה שמה' ומינות חסר כאן שהרי עומד ואוכל נתחב: (ח) בא"ד דלילו התם לא גזרינן על העמידה אלא משום שהרי עומד ואוכל אכל דלא מטיא: (ט) ד"ה לעולם בשנכסי חולה אסורין על המבקר ולהכי מותר בעמידה כ"ל ומינות ושאלין נוטלין שבר על העמידה על המבקר הא אפשר בעמידה מבקר בעמידה נהנה לא אדריה שאין נוטלין שבר על העמידה אכל בישיבה אדריה סב"ד: (ס) ד"ה חלה בנו של מודר וכו' בנו הס"ד ואח"כ מ"ה שפיר היינו:

רש"י

במאי עסקינן. נכנס לבקרו: **אפילו יושב נמי**. יהא מותר שהרי נכסי חולה אין אסורין על המבקר ומותר ליהנות משלו: **אי בשנכסי כו'**. ולהכי אינו יושב בישיבה שלא יהנה משלו: **אפי' עומד** (ס). לא. דהנאה היא לו שנהנה: **ובמקום שנוטלין שבר על הישיבה**. שבר שהולך לבקר את החולה ויושב עמו לזותא ומשכירין אותו: **ואין נוטלין** (ז) **על העמידה**.

ולהכי אינו יושב שאם היה יושב שם המבקר בחנם מותר היה לו שברו ומהנהו אם לא יטול שבר אכל עומד הואיל ואין נוטלין שבר על העמידה מותר: **מאי פסקא**. דעל זה נוטלין שבר ולא על זה: **על העמידה לא בעי למשקל**. דערמי הוא דכך הוא (ז) בכל מקום ולהכי עומד אכל לא יושב דכיון דליכא שבר [על העמידה] לא מהני ליה כלל: **ואיבעי' אימא**. לעולם בשנכסי מבקר אסורין על החולה ואפילו במקום שאין נוטלין שבר על הישיבה. ודקאמרת אפי' יושב נמי דקאמר רבי שמעון בן אליקים לקמן (דף מב:). **לענין שביעית** (ח): **גזירה שמה' ישה' צעמידה הכא נמי שמה' ישה' בישיבה**. ושהייה דישיבה ודאי הנאה היא לחולה ולהכי לא ישב עמו. ואי קשיא אפילו עומד נמי לא גזירה שמה' ישה' צעמידה הא לא קשיא דהתם כיון דאכל מפירי שדה איכא למימר דלמא אגב דאכיל שיהי תמן אע"ג דקאי והכא דלא אכל משום הכי קאי: (לא מלמא יותר מזה הלשון וחוה אמר ליה): **ס' למנהרותא**. לעבודתו. והואיל וקיי"ל^[דרוש] יכול הרב לומר לעבד

עשה עמי ואינו זך אינה הנאה למודר אז זה מפרנס עצדיו: **לפטומא עצדא**. לטעורה לשחיטה וטעמה לעובד כוכבים: **המודר הנאה מחבירו נכנס לבקרו עומד אכל לא יושב**. כדמפרש לקמן (ז): **ס' אפילו יושב נמי**. להוי דהא מבקר מותר בנכסי חולה: **אפילו עומד** (ז). דהא אסור דזריסת הרגל: **לעולם בשנכסי מבקר אסורין על החולה**. ומשום הכי עומד אכל לא יושב כדמפרש בגמרא: **במקום שנוטלין שבר על הישיבה**. דהיושב לפני החולה משתכר פורתא משום דקעביד ליה לזותא בעלמא והלכך בישיבה אסור משום דקא מהני ליה ההוא אגרא דינטיב לאיניש אחרניא דינטיב קמיה: **אכל צעמידה דמוסר**: משום דלא קמהני ליה ולא מירי דהא לא עביד למיתב אגרא אעמידה: **מאי פסקא**. הא קמ"ל אע"ג דאיכא דוכתא שנוטלין שבר על הישיבה נוטלין אכל לא על העמידה (ז). והיינו טעמא דצעמידה מותר אכל לא בישיבה כדאמר ר"ש בן אליקים בשליה פירקין (ז) גבי שביעית: (חס"ר כא"ן) **שהרי עומד ואוכל**. גזירה שמה' ישה' בישיבה מרובה והוי הנאה חולה. וא"ת נגזור בעמידה כי היכי דגזרינן התם בעמידה הא לא קשה דלילו התם (ח) גזרי' בעמידה אכל הכא דלא מטיא ליה הנאה בעמידה ליכא למיגזר שמה' ירבה בעמידה אכל לא בישיבה שנוח לו לה יושב גזירה שמה' ישה' בישיבה: **לעולם בשנכסי חולה אסורין על המבקר**. (ט) וכשאין נוטלין שבר על העמידה ולהכי מותר בעמידה דהא לאו מן חיותיה נדר כדאמר לקמן (ז) כל המבקר את החולה גורם לו נטיה ואהכי מותר: **הא אפשר צעמידה**. מבקר בעמידה דמהא לא אדריה (ו) אכל בישיבה אדריה: **חלה הוא**. המדיר מותר לבקרו: **חלה בנו** (י) מודר שואלו בשוק על עסקי בנו: **היינו דשני בין הוא לבנו**. דלילו בשחלה הוא מותר ליכנס לשם דהא לא אדריה מן חיותיה אכל בשחלה בנו אינו נכנס לבקרו דהא ליכא חיותא דמדיר: **הא אלא לשמואל דאמר כו' מאי שנה הוא**. דמותר ומי"ש בנו דאסור הא צעמידה ליכא הנאה כלל אלא ודאי בנכסי חולה אסורין על המבקר מיירי וכדעולא וקשיא לשמואל: **אמר לך שמואל כו' וצרייתא**. מודינא דהכי הוא כדמוקי לה עולא בשנכסי חולה אסורין על המבקר מיהו בזה פליגנא עליה דליה מוקי לה בעומד אכל לא ביושב דהא אפשר בעמידה ואנא אמינא דצרייתא אפי' יושב שפיר דמי דאמר דלא אדריה מן חיותיה ל"ש עומד ול"ש יושב ודיקא נמי מדקמתי סתמא חלה הוא נכנס לבקרו אפי' יושב: **מאי פסקא**. דמתני' בשנכסי מבקר אסורין על החולה:

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

ר"ן

למ.

אי בשנכסי מבקר אסורין על החולה אפילו יושב נמי. דעומד מאי טעמא שריית ליה משום דמבקר מזוה דנפשיה עביד ונהי דחולה מתהני ממילא שרי וכיון שכן אפילו יושב נמי אית לך למישרי מהאי טעמא: ואי בשנכסי חולה אסורין על המבקר אפילו עומד לא.

שהרי נהנה דזריסת הרגל ומשום מזוה לית ליה לאתהניי מאיסורא: **דאפי' במקום שנוטלין שבר על הישיבה וכו'**. נ"ל דה"פ דאיכא דוכתי שהחמירו על עמנן שלא ליטול שבר אפי' מישיבה אע"פ שהוא מותר משום דמזות ציקור די לה צעמידה ואפ"ה כדי שלא יבאו ליטול שבר על העמידה החמירו על עמנן שלא ליטול שבר אף על הישיבה וזכותן מקומות בין עומד בין יושב שרי דישיבה נמי לדידהו מזוה אלא אפי' במקום שאין מחמירין על עמנן אפי"ה על העמידה לא שרי להו למשקל ומש"ה פסקי' תנא ותני נכנס לבקרו עומד בזולתו דוכתי דמזוה קעביד ואיך ממילא מתהני אכל לא יושב בזולתו דוכתי דמקום שאין מחמירין על עמנן בישיבה ליכא מזוה וממלא חולה חייב בשכרו וכשאינו נוטל ממנו כלום נמלא מהנהו: ואי צעי' אימא כדאמר ר' שמעון בן אליקים. לקמן בפרקין (דף מז:). וה"ק דינא דמתניתין בזולתו דוכתי איתיה ואפילו במקום שאין נוטלין שבר לא על העמידה ולא על הישיבה ונהי דצההוא דוכתא מדינא בין עומד בין יושב שרי אפי' הכי גזרינן שמה' ישה' בישיבה יותר מכדי הלזוך ובכי האי גוונא בזולתו דוכתי לית

להו למעבד הכי בלא אגרא אכל צעמידה לא גזרינן שמה' ישה' דכיון שאתה מצריכו לעמוד אית ליה היכירא משא"כ בזהיא דר"ש בן אליקים כמו שנפרש עלה דההיא בס"ד: **עולא אמר לעולם בשנכסי חולה אסורין על המבקר**. וכ"ת א"כ אפי' עומד ליתסר משום דלא אדריה מן חיותיה כלומר דמסתמא חולה כי אדריה למבקר לא אדריה בזמילתא דלריכא ליה כי הכא שהחולה נהנה ממנו בציקורו. ואיכא נסחי דגריסי וכגון דלא אדריה מן חיותיה ולהך נסחא נמי לאו דבעי דאמר הכי בפירוש אלא דסתמא דמילתיה הכי איתא והכי מוכחא הך מיתבי דמייתי בסמוך: **מישיבי חלה הוא נכנס לבקרו כו'**. היינו דשאני בין הוא לבנו דחלה הוא נכנס לבקרו משום דמסתמא מן חיותיה לא אדריה וחלה בנו שואלו בשוק אכל אינו מותר ליכנס לביתו דאפשר דאפילו מן חיותיה דצריה אדריה. והא מוכחא דכי אמרינן מן חיותיה לא אדריה מסתמא הוא דאמר הכי אף על גב דלא פריש דאי צעינן דפריש אכתי קשיא לעולא מי"ש הוא ומי"ש בנו אי פריש בתרוייהו שוי ואי לא פריש בתרוייהו אסור אלא ודאי צתמא עסקינן וסתם הוי כמפרש לגבי ידיה אכל לא לגבי דצריה: **אלא לשמואל דאמר בשנכסי מבקר אסורין על החולה מ"ש הוא ומ"ש בנו**. כלומר דאדרבה צבנו שרי טפי שאינו מודר ממנו ואי מודר נמי מצבנו מ"ש הוא ומ"ש בנו בתרוייהו אית לן למימר נכנס לבקרו עומד: **אמר לך**. שמואל אין ודאי דצרייתא מתוקמא בשנכסי חולה אסורין על המבקר דמודינא בטעמא דידך דמסתמא מחיותיה לא אדריה ואמינא נמי טפי מינך דאפילו מישיבה לא אדריה ומשום הכי לא מצינא לאוקמי מתניתין כדמוקמית לה דהיינו בנכסי חולה אסורין על המבקר דא"ה אפי' יושב נמי שרי דישיבה נמי דמבקר חיותיה דחולה הוא ולא אדריה: ולענין הלכה קיימא לן כשמואל דכיון דרבא מפרש מילתיה ואמר דמתני' דיקא ליה הכי הלכתא חוותיה הלכך בשנכסי חולה אסורין על

מתניתין מיהו **אמר לך שמואל: אמר לך שמואל כו' וצרייתא**. מודינא דהכי הוא כדמוקי לה עולא בשנכסי חולה אסורין על המבקר מיהו בזה פליגנא עליה דליה מוקי לה בעומד אכל לא ביושב דהא אפשר בעמידה ואנא אמינא דצרייתא אפי' יושב שפיר דמי דאמר דלא אדריה מן חיותיה ל"ש עומד ול"ש יושב ודיקא נמי מדקמתי סתמא חלה הוא נכנס לבקרו אפי' יושב: **מאי פסקא**. דמתני' בשנכסי מבקר אסורין על החולה:

מתניתין

בגו. למה לא יבקרנו מעומד הא מזוה קעביד וגם אין הנאחו אסורה על החולה: **מאי פסקא**. שדרך הצרייתא לשתם צענין זה והמשנה צענין זה:

למ א מיי פ"ו מהל' מדרס הל' ח סגמ לאזין רנב טוש"ע י"ד ס"י רכא סעף ד:

תוספות

אפי' עומד. דקא מטהני מדריסת הרגל: **במקום שנוטלין שבר על הישיבה**. לכן אסור לבקר בחנם אכל צעמידה לאין נוטלין שבר עליה מותר בחנם דמזוה קעביד: על העמידה לא בעי למשקל. כיון דמזוה הוא ויש לו לעשות בחנם. על הישיבה בעי למשקל ואסור לעשות לו בחנם: דלא אדריה מחיותיה. כלומר היינו טעמא דעומד אע"ג דלדידה מן בימיה לא היה דעמו לאסור עליו מינו לבא כאן בשביל חיותו לבקרו: **אפשר בעמידה**. והלכך בישיבה לא הוי חיותא שאפשר למבקר להניח צעמידה: **היה בנו שואלו בשוק**. דאסור ליכנס בזמיו [כיון שצריין וס"ד דצרייתא מתפרשת כפי' דמתני': בשלמא לעולא נידא. דשיי לבקרו הוא ולבנו אסור לחיותיה דבנו אדריה אלא לשמואל כי היכי דלאנו שרי צעמידה ה"נ בנו מותר צעמידה: **פסקא**. הדנר [דמתני' בשנכסי מבקר אסור וצרייתא שחולה אסור היה ליה לשתם התנא הצרייתא צענין דמתניתין:

פירוש הרא"ש

אפי' יושב נמי. דהנחת כבוד לא חשיבא הנאה לאוסרה על החולה דמזוה קא עביד ואין החולה נהנה מזריסת הרגל אף על פי שלא נכנס להנאחו אלא לזינן החולה ואין הנאה דריסה שלו אפי"ה דבר מינה הוא לאסור דריסה זו: **ובמקום שנוטלין שבר על הישיבה**. והוא עושה בחנם ומוטל לו השבר ומהנהו: על העמידה לא בעי למשקל. דמזוה מנוח ציקור ועל (ידי) הישיבה הוא דבעי למשקל כי נוטל שבר טרמו ונטול מללכתו: **איבעית אימא גזירה שמה' ישה' בישיבה**. ובשנכסי מבקר אסורין על החולה ואין נוטלין שבר לא על הישיבה ולא על העמידה ואם ישה' בישיבה איכא הנאה מרובה לחולה ואיך ליתן שבר נמי שיהיה אלו כל קי: **בשנכסי חולה אסורין על המבקר ולא אדריה** מן חיותיה. ולא היה צעמנו שלא יהנה ממנו בדבר שחיותו תלויה בו דהיינו ציקור חולה כי החולה נהנה מכל אדם המבקר אכל שאר חיי נפש בגון אכילה ושתיה אינו יכול לקבל ממנו: היינו דשאני בין הוא לבנו. דמחיות בנו אדריה: **מ"ש הוא ומ"ש**

^[1] בגו. למה לא יבקרנו מעומד הא מזוה קעביד וגם אין הנאחו אסורה על החולה: מאי פסקא. שדרך הצרייתא לשתם צענין זה והמשנה צענין זה: